

Copyright © 2018 ovog izdanja KONTRAST izdavaštvo

Za izdavača:

Vladimir Manigoda

Urednik i priređivač:

Danilo Lučić

Lektura i korektura:

Kontrast

Grafičko oblikovanje:

Dragana Nikolić

Tiraž:

500

Štampa:

Kontrast štampa

Izdavač:

Kontrast, Beograd

Klaonička 2, Zemun

e-mail: jakkontrast@gmail.com

kontrastizdavastvo.com

facebook.com/KontrastIzdavastvo

www.glif.rs

Dostojno jest

Priredio: Danilo Lučić

KONTRAST
Beograd, 2018.

IMPERIJA PROLEĆA

Imperija proleća. Buja rastinje
Između golih fasada kuća;
Ne pronašav dovoljno pluća,
Na mirise vazduh se raspinja.

Zemlja ispoveda novim rastom.
S prozora motrim, i oko se
Upire u dve glave belokose,
Zastale pod stovetnim hrastom.

Stoje, nešto tragično saznavši,
Nemo, s litrima jestivog ulja,
Pred horom novih čitulja,
Zagledani u lica otišavših

Kao u sopstvena ogledalca.
Nad njima – hrast, pobedno mator,
Lista ravnodušno kao (palca
Na dole uperenog) imperator...

(Iz pesničke zbirke *Sobna mitologija*, 2003.)

PANTER ZNA DA STE GA OTROVALI

Tog jutra izašao je bez doručka.
Nekoliko sati kasnije
Oko jedan popodne
Čula sam njegov poslednji krik.
Nisam ga prepoznala.
Nisam znala da mačka tako zvuči
kada umire.
Boli me
Vikao je iz malog tela.
Boli me
Dok je otrov klizio niz njega.
Hteo je da mi pogleda u oči
još samo jednom.
Da zna da ga nisam izdala.
Panter
Zbog kog sam
Počela
Da
Razgovaram sa mačkama.
To je ta moć
Koju ima čovek
Da izabare
Da odluči
Da će voleti mačke
Da neće jesti pse

Da će ljudi jesti ljude.
I uopšte
Mimo kruga preživljavanja.
Pisala sam pesmu,
I mačke ubijate, zar ne?
Moj Pablo Neruda je ležao mrtav,
ceo
crn i sjajan kakav je bio...
Itđ.
Jedan mladić se uvredio.
Verovao je da je pesma o njemu.
U sekundi
Panterove smrti
Rekao mi je
Treba razumeti ljude
Jer uglavnom ne znaju šta čine.
I to!
Kad na selu
Bese mačku
Za drvo
To je!
Jer u selima nemaju šta da rade.
Moj Panter bi se ovome smejaao.
Valjao bi se
Držao se za svoj mali mačevići stomak
Koji su otrovali ljudi iz obližnje zgrade.

(Iz zbirke pesama *Domovina, bes mašina*, 2013.)

OBIČNE, MALE STVARI

Tog jutra u kuhinji zatekla je velikog crnog insekta.

Stajao je u sudoperi i strizao dugačke antene staloženo, poput mudraca. Zgađena, pustila je vodu. Mlaz ga je zahvatio u času. Batrgao se u vrtlogu koji ga je nosio ka odvodu.

Usredsredila se na pripremanje kafe. Po navici je svakog jutra pripremala duplu dozu.

Tek kad je aparat počeo da šišti, ponovo je pogledala prema sudoperi. Veliki crni insekt i dalje je bio tu. Borio se s mlazom vode. Ali nogice su ga izdavale, krila su mu već bila pokidana pri vrhovima a na tim je mestima provirivalo živo meso tamnožute boje.

Osetila je kako joj se utroba podiže. Zatvorila je vodu.

Insekt se smirio. Mirovao je neko vreme. Onda je krenuo da se vere uz zid sudopere. Izranavljen, vukao je stražnje noge i bespomoćno klizio unazad. Ipak, nije odustajao.

Sa simsa kuhinjskog prozora dohvatila je praznu saksiju. Na dnu je bilo nešto suve zemlje. Poklopila ga je i insekt je lako skliznuo unutra. Vratila je saksiju na sims i zatvorila prozor.

Sela je za kuhinjski sto. Nadlanicom je obrisala čelo. Sipala je kafu i otpila gutljaj. Ali ništa u tom času nije moglo da joj prija pa tako ni uobičajena polovina po navici pripremljene duple doze jutarnje kafe.

*

Prošlo je četrdeset dana od smrti njenog supruga. Iako je paroh lokalne crkve želeo da očita molitvu za njegovu dušu i predlagao joj da mu priredi pomen, njoj to nije padalo na pamet. Dosta što se na sahrani nametnuo i protiv njene volje održao nekakvu zbrzanu verziju službe. Kad god se krstio i izgovarao „Amin”, ona i njen sin stajali su nepokretno, oborenih glava. Jedino se negovateljica spremno krstila za njim. Naopako, doduše. Ronila je suze i išla joj na nerve.

Obredu su, po želji pokojnika, pored paroha prisustvovali samo njih troje. Pepeo su prosuli kasnije, na unapred predviđenom mestu. I tada ih je bilo samo troje. Prisustvo negovateljice bilo im je neprijatno i nastojali su da je ignorišu, i sin i ona podjednako. Nisu je oni ni birali, uostalom. Nju im je poslala agencija za palijativnu negu. Bila je izbeglica iz rata koji je pre dvadesetak godina harao u nekoj zemlji na Istoku. U prvo vreme mislila je da je muslimanka ali jednom ju je zatekla kako se krsti. Svakog jutra tiho je ispijala šolju čaja u kuhinji pre nego što bi se posvetila poslu. U bolesnikovu je sobu ulazila kao da se penje u svemirsku letelicu. Ili kao da silazi u mračan rudnik. Slušala ju je kroz zidove kako mu čita. Iz dana u dan. Naglasak joj je, i nakon svih tih godina ovde, bio očajan.

Mislili su da će kraj doći brže ali nekad se te stvari neplanirano oduže. Tako je negovateljica kod njih ostala gotovo godinu dana. Sve to vreme, neobjašnjivo, nije joj polazilo za rukom da zapamti njeno ime. Duboko u srcu znala je da nije zlonamerna, ali naprosto joj nije išlo. Negovateljicu je to vređalo i njihov odnos je ostao suzdržan i hladan.

U svakom slučaju, kad se sva halabuka nakon smrti, kremacije i pratećih rituala stišala, nije je više viđala. Nije o njoj razmišljala i nije bilo konkretnog razloga da baš tog jutra pomisli na nju. Ali, eto, pomislila je. Osećaj da joj život šalje poruke tinjao je u njoj i razbuktao se čim se usred tog njenog mozganja uz kafu sasvim neuobičajeno oglasilo zvono na ulaznim vratima. A kad je na kućnom pragu ugledala upravo nju,

negovateljicu, taj je osećaj naglo kulminirao. Obradovala joj se kao nikad pre. „Drago mi je da vas vidim”, rekla joj je. „Uđite, uđite.”

Negovateljica je oprezno zakoračila u stan. Torbu je odložila u predsoblju. Htela je da se izuje, kao nekad.

Ona ju je u tome sprečila. „Jeste li za kafu?”, upitala ju je, uvodeći je u dnevnu sobu.

„Zašto da ne”, uzvratila je negovateljica. Naglasak joj je i dalje bio grozan. Ali njoj se činilo da možda ipak postoji budućnost u kojoj bi to moglo i da prestane da joj smeta.

„Odmah stiže, draga”, zacrvkotala je stoga i spremno joj poslužila drugu polovinu po navici pripremljene duple doze jutarnje kafe.

*

Kad je negovateljica napokon otišla, utroba joj se uvrtala od gladi. Pomislila je na zelenu salatu i jagode, na dve kriške ražanog hleba tanko premazane puterom i na oporost planinskog sira na nepsima. Ali čim je zakoračila u kuhinju prisetila se velikog crnog insekta. Otvorila je prozor i pažljivo zavirila u saksiju. On je mirovao tu, na njenom dnu, na pokrovu suve zemlje. Ponovo je gracioznim pokretima strizao dugačke antene. Kad je osetio da se nešto nadvija nad njim, ukočio se.

Nju je to raznežilo. Došlo joj je da ga pomazi. Ali prenula se i povukla pa brzim pokretima pripremila planirani obrok, stavila sve na drvenu tacnu i prešla u dnevnu sobu.

*

Tog popodneva našla se sa sinom u omiljenoj poslastičarnici. Iznenadna poseta negovateljice ostavila je na nju snažan utisak i mora da je za njegov ukus predugo govorila. Posmatrala ga je kako tipka poruku na mobilnom telefonu i mehanički

klima glavom. Otvorenim dlanom pecnula ga je po ruci u kojoj je držao telefon. „Hej”, rekla mu je. On se trgnuo. Pogled mu je bio podbuo. „Govorim ti o njenom mužu”, nastavila je. „Odobren mu je boravak. Konačno će i on odbeći iz onog užasa tamo i pridružiti se ovde njoj i njihovoj deci.”

„Lepo za njih, zar ne?”, uzvratilo je njen sin bezvoljno.

Uzdahnula je. „Valjda”, rekla je. „Ponekad ipak mislim da bi najbolje bilo kada bi svi lepo ostali tamo gde jesu.”

„Samo zato što je tebi tako udobno tu gde jesi”, zvučao je zgađeno, „ne znači da ti sve to i pripada.”

Oduvek je bio pametnjaković. Poput oca.

„Pa ne znam”, rekla je. „Nekakav izbor bi ipak trebalo da postoji.”

Lice njenog sina je zablistalo. „Kad smo već kod toga”, nagnuo se prema njoj, „imam pitanje za tebe. Jesi spremna? Pazi sad. Gde se, po tebi, nalazi istočna granica Evrope?”

Delovao je izazovno, poput TV voditelja.

Zažmurila je i zamislila granični kamen na golom, vetrovima šibanom planinskom vrhu. Gde, zaista?

Nije znala ali njemu se nije žurilo. Neka samo ona razmisli. Iskoristio je pauzu da joj objasni kako je upravo to pitanje - Where does Europe end in the East? - moderator postavio gostu na nedavnoj tribini u kulturnom centru. Nije skidao pogled s nje. Bilo je nečeg manijačkog u načinu na koji su mu oči svetlucale.

„Ne znam”, rekla je. „Ne znam zaista. Šta mu je gost odgovorio?”

Kad bi ga neko voleo, razmišljala je ujedno, posmatrajući ga. Kad bi ga samo neko, barem i na kratko voleo.

„It does not end”, prošaputao je njen sin, krajnje dramatično. „It fades away.”

*

Te večeri nije ulazila u kuhinju. Gledala je vesti na TV-u. Pred njom su se smenjivali diktatori, predsednici, ministri i generali. Kolone izbeglica, unesrećenih, postradalih. Ratovi, sukobi, prirodne katastrofe, ubistva, seksualna zlostavljanja. Okrenula je kanal. Neko vreme gledala je prastari sitkom na drugom kanalu. Ništa je nije tako umirivalo, ništa život nije činilo toliko lepim kao loše šale i nasnimljeni smeh, pomislila je. Obične, male stvari, sve te obične i male stvari! Gotovo se zagrcnula. Pojačala je ton. Neko vreme se smejala kad god bi se smejali i nasnimljeni ljudi, a onda je, postideana, naglo isključila TV i otišla na spavanje.

Probudila se usred noći. Ustala je i otišla u kuhinju. Popila je čašu vode iz česme. Onda je otvorila prozor. Oprezno je zavirila u saksiju. Insekt, baš kako je i slutila, nije bio tu. Podigla je saksiju. Nije ga bilo ni ispod ni iza nje. Nagnula se preko simsa koliko je god mogla i pogledala spoljni zid zgrade.

Jedva vidljiva krivudava linija služi spuštala se niz fasadu i gubila se u tami.

Zatvorila je prozor i vratila se u krevet.

*

Strah će je obuzeti tek kasnije.
Pred svitanje.

LETOVANJE

Kakav užas! More se uspomamilo, brod škripi pod talasima koji udaraju preko palube i rasprskavaju se po putnicima. More se zacrnelo kao podivljali konj, hoće da zbaci jahače.

Mama pretura po kesi s pokvašenim sendvičima, tata se ku-raži, svaki čas se penje do kapetanskog mosta odakle donosi vesti o kretanju broda. Zaobilazimo Šoltu da bi nam vetar udarao u pramac, ionako će nas istresti iz gaća. Naduveni vazduh u njegovoj širokoj košulji vetrovo je detence koje se vrpolti, tatica je proćelava trudnica, revnosno obaveštava prisutne o skorom, prevremenom porođaju.

Likici je strašno muka. Taman se malo primiri duboko dišući, ali dovoljno je da pogleda svog malog brata ograđenog koferima i putnim torbama (da slučajno ne sklizne u more) kako povraća u kačket. Mali tupadžija je najzad miran u svom malom svinjcu, čuti dok mu mama briše slince i kvasi lice vodom iz termosaa. Ali Liki ne može da povraća na palubi jer je neki mladići, Dalmoši svikli na šašavo more, posmatraju ispod oka dok, kao da to nije ništa, hoda korak po korak do tesnog klozetića. Skoro joj obe noge, kada se brod naglo spusti, ostaju da lebde iznad poda. Srećom, brodski klozet je slobodan, zaključala se da je niko ne uznemirava dok pljučka već neprepoznatljive ostatke sendviča sa gavrilović salamom u minijaturni lavabo, pušta vodu da se umije, ali iz slavine teče nešto žučkasto i smrdljivo, izgleda da su se cevi pomešale. Još jedno očajanje. Ne može da se otključa. Zagušljivo je i mračno,

bože kako joj se vrti u glavi! Ipak uspeva, otvara vrata, zauzimajući na kraju svojih snaga stav nije mi ništa dok joj jedan od mladića dobacuje: - Ni vam dobro, šinjorina.

Da li je to isto ovo more? Sada plavo i mirno, pitomo kao vodeno ćebence koje prekriva tatine noge pune proširenih vena. Tatica u plicaku radi vežbe za cirkulaciju, prskajući se kao da je odjednom postao dete. More je prepuno sunca, zrak se probija čak do onog kamena što ga je Liki izronila s dna i donela bratiću za gumeni čamac pun vode, tu se on brčka, a mama mu kvasi peškir za leđa. Zatim je zaplivala, naravno vodeći računa o stilu. Jer na obali sede mladići, piju pivo i gledaju skilske odsjaje pivskih zatvarača po moru, srebrne sardele, sirene koje povremeno izvire da vide plažu i kupače pa da opet zarone u životinjsko carstvo, u zagrljaj raka što se pravi važan u teget odelu sa crvenom morskom zvezdom na reveru. Plavo more. Kakva divota!

Tamo na obali, mlohavi obod maminog šešira dodiruje novine na krilu dok malo dalje porodica Čeha, već ružičasta, pumpa štraftasti gumeni dušek na koji su poređali hleb i konzerve s paštetom. Mama prekida čitanje i nudi ih paradajzom, zatim se opet vraća novinama, nameštajući bretelu kupačkog kostima. Bratić se skrasio, iz kamena vadi pužice i lepi ih po obodu čamca, ubada ih majčinom ukosnicom, grdi ih, njihov prvi kopneni učitelj koji će možda i da ih mlatne po glavi. Mama, smem li da iz tvoje tašne uzmem lupu da im vidim crevca? Možeš, sine. Majkice, vidi! Vidim, mališa.

Mama može da malo predahne i na miru pročita novine, jer se bratić zaneo puževima, zaboravivši sve one gadne podlosti koje je upravo isprobao. Prvo lagano, lupkajući uporno loptom iznad tatine glave, zatim udarajući o dno prazne kofice da ga potpuno izludi. A kada je tata dreknuo, stvar je počela da se zahuktava kao brzi voz. Brat je, usmeravajući žižu lupe u jednu tačku, oprljio mladež čuvenoj zagrebačkoj klaviristici Pavici Gvozdić, prepuštenoj sunčanju i bućkanju mora, debeloj gos-

pođi Hildi je, dok je spavala raširenih nogu, prislonio plastičnu cev maske, a na drugom kraju pustio zarobljene džinovske mrave. Česima je sipao šećer u paštetu. Mama je morala da ide od jednog do drugog i da se izvinjava. Jadna mamica, Hrvatima i Nemcima, Česima koji su se mami dobrodušno smeškali, nije to ništa, panji, pa su za užinu pojeli zašećerenu paštetu.

Roditelji su dosadni. Tata je dosadan sa savetima kako je zdravo ustajati rano, plivati u jutranjim časovima, piti na vrućini tople čajeve, tako kažu lekari. Mama, koja opominje Likicu baš kad su u blizini mladići, kao onda na brodu kad je za njom vi-knula tako da su svi čuli: - Lidija sine, kuda ideš, povračaj ovde u kesu, mama će da ti drži glavu! Kada su se, ošamućeni, iskricali sa broda, mama ih je ogrnula pidžamama, bile su joj prve pod rukom, na vrhu torbe. Tata na sve pristaje, ide rivom u gornjem delu pidžame, ali Liki se otimala i posvađala s mamom.

Liki je izašla iz mora rastresajući svoju dugu kosu, posvetlelu od sunca. Sela je pored mame, cedila pramenove na njene noge, zatim ustala i obukla majicu na golo telo. – Mama, idem da se prošetam.

Bratić se pritajio, prestao je da buška pužice, ustao je i uhvatio je za ruku. – Idem i ja s tobom. – Ne možeš - rekla mu je Liki.

- Povedi brata - molila je mama, a bratić ju je čvrsto držao trčkarajući pored nje, jer je Liki žurila krupnim koracima kako bi ga umorila. Možda je odnekud gledaju mladići, obično sede ispred prodavnice, pa je usporila i ispravila se, lopatice su se pomerale kao krilca, vijugava zmija kičme se presložila pršljen po pršljen, još malo je zabacila glavu, koža na leđima je peckala i svrbela od sunca i soli. Rekla je bratu: - Slušaj, ja idem gore na groblje. I dalje ju je čvrsto držao ne puštajući ruku. – Idem i ja s tobom. – Ali tamo su mrtvi, čuješ li, mrtvi, oni spavaju, kad te čuju kako kmeziš ustaće i odvešće te daleko.

Njegov stisak je popustio, u zalivu je zaprptao neki motorni čamac. Gledao je ne verujući, u očima je zadrhtao strah.. – Ipak

idem, ne bojim se kad sam s tobom. – Glupane, ali ja neću biti s tobom, ubaciću te u neki otvoren grob gde je hladno i mračno, možeš da se dereš koliko hoćeš, niko te neće čuti, a ja ću se popeti na drvo. Groblje, razumeš, mrtvi lepršaju u belim čaršavima.

Brat je zaplakao i potrčao natrag. Tako, neka se vrati mami i bazenu i puževima, koji su bez njega kao ljudi, jedva čekaju da ih čačka i probada šnalom.

Liki hoda polako, za svaku sigurnost ako odnekud iskrсну mladići, noge joj se sijaju od ulja za sunčanje, majica je još vlažna samo na grudima, mokru kosu je rukom zagladila unazad. Imam lepe noge. U stvari, nisu lepe, mogle bi da budu malo duže, palčevi su veliki, samo da niko ne vidi palčeve i na njima nokte koje je namazala debelim slojem laka, jer su pomodreli i tek što nisu otpali od pretesnih cipela koje je nosila na školskoj igranci. Samo da me niko ne vidi iz profila jer imam ružan nos, bolje je da rastresem kosu kad prolazim pored mladića koji dobacuju, kakve ste volje danas, šinjorina. Ona im odgovara, dobro sam, i prolazi.

Dedice igraju briškule pred konobom, frizerka se dosađuje, poliva ispred radnje u koju niko ne zalazi. Ko se uopšte frizira na moru, osim kapetanice koja je iz radnje izašla s punđom punom izukrštanih sarmi. Na letovanju, sve je leto. Liki, bosa i u kupaćem kostimu, s papučama u rukama. Čamci pored obale, beli plovci upetljani u mreže, i oni su leto. Leto je i razglednica s velikim kaktusom i pučinom u daljini, koju je Liki kupila da napiše drugarici pozdrav s plavog Jadrana. Kako sama ide na groblje da tamo puši i cunja okolo ne bojeći se, neka balavica bi se plašila, ona nikako. Ona ima već šesnaest godina, a svi misle da ima bar osamnaest. Zagrebačka klaviristica Pavica Gvozdić, pošto se oporavila od šoka progorevanja mladeža fokusiranjem žiže u jednu tačku, rekla je mami kako je Lidija tak krasna puca sa grudima koje već liče na krafne, ali na onoj opasnoj razini što djevojku tek dijeli od žene.

Ja sam devojka, ja sam žena, pjevušila je Lida penjući se kamenim skalinama koje su za leđima ostavljale zapenjeno more. Neka ono samo pljuska po tatinim mučeničkim nogama i povijenim kancelarijskim plećima, agave sa strane, poput ogromnih svećnjaka, prate neku tajanstvenu litiju koju predvodi sveštenica Liki, devojka ili žena sa zasebnom sobom na letovanju. Brat je sprečen da bapne kad mu se prohte. Sobu može da zaključa, slušajući noću do kasno tranzistor, pesme sa San Rema, Pepino Galjardi i Kome le viole, okreće stanice koje promiču kao zvučne ribice noći, sad Radio Luksemburg, sad Vatikan i zagrobni papin glas.

Devojka, pa onda žena. Šta je to? Liki je, ležeći na krevetu, stavila ogledalce između nogu da vidi šta to dole ona ima. Ono što je videla nimalo joj se nije dopalo, nikako nije. Suviše skriveno i zaklonjeno, nekako napabirčeno, pa tu se ništa ne vidi dok se malo ne razgrnu crvenkasti dronjci, ispod su groždice, neki puž kome je rep istovremeno i glava, izbačen iz školjke koja ga je štitila, isplazio je u ogledalce svoj jezičuljak. Sve nekako na unutra, svaki deo za sebe. A zajedno, ta šarena zbrka liči na čudne živuljke koji zaposedaju maštu cirkuzanera i fakira. Mladićima je lako, oni svoju kitu mogu da drže u ruci i da je razgledaju, znaju na čemu su dok drže svoj buketić od lavande i ruzmarina, kakav visi iznad njenog kreveta u sobi na letovanju, odmah pored raspeća sa Hristom oklembesene glave i probodenog ekserima. Mladićima je, znači, na spolja, a ženi na unutra, duboko na unutra, možda tako duboko, čak do srca. Žena je groždica s pozobanog grožđa, e pa neće biti valjda da sam ja ta žena!

Liki se penje do crkvice i kamenih grobova sa imenima kapetana koji počivaju pod čempresima.

Ostrvo je usred sunca mrtvo. Kuće su tihe, navučenih škura, kao da unutra niko ne stanuje. Zrikavci je prate u stopu, pojačavaju zveckanje, svojim orožnalim telašcima taru se o zidove neke prazne konzerve. Ne vide se a opet su tu, njihovo

zri-zri pravo je leto. I na dnu mora, kad duboko zaroni, Liki čuje zrikavce, kao što se sigurno čuju i tamo gore, u visećem beskrajnom nebu, gde se skuplja plamteći miris sveta.

Ispod kamena obeleženog zgnječenom smokvom pronašla je sakrivenu kutiju cigareta i šibice. Liki sedi na vrelom kamenu i puši, duvajući dim prema mesnatom lišću velikog kaktusa. Kako je dobro kad si odrastao i sam, bez tate sa savetima, mame koja te opominje i dosadnog bratića, prave budalice koja ništa ne zna o pušenju, (već bi je, da zna, tužakao), ni o devojkama ni o ženama kojima ono dole liči na cvet oleandera, prislonjen o zid crkve, posle će i tamo da zaviri.

Iz pukotine kamena provirila je gušterica, pogledala Liki i izašla da se greje na suncu. Pod vratom joj je titralo nešto kao laki udarac koji je nadimao pepeljastu kožu. Gušterici je pevušila Kome le viole sa San Rema, činilo se da je sluša, ostala je mirna, skoro nepomična, gledajući uvis, prema suncu koje se kotrljalo po praznom nebu. Zatim je šmugnula pod kamen vrludajući repom.

Crkvica je pusta, hladovita, sveže okrečena. Svežina izbija iz neravnog kamenog poda, koji joj hladi tabane. Liki je papuče spustila pored sebe na klupu. Drveni Isus leti na krstu gledajući u svoje probodene noge. Bogorodica je u plavoj haljini s naborima, oko vrata visi joj lančić, gipsanu ruku pritisla je na grudi. Devojka ili žena, to Liki ne vidi baš jasno jer je Bogorodica bleđa i pospana kao tek probuđena devojka, ali je oko nje puno plastičnih ruža, cveća koje se poklanja ženama.

U crkvi je puno plastičnog cveća. Crvenog, žutog, plavog kao more koje se vidi s prozora njene sobe. Njegove laticice su krute i nepokretne, ne mogu da šumore na vetru, oštarih ivica, naročito lišće čiji rubovi liče na testerice s opštetehtičkog, mirišu na vosak, a boje su kao one u snu. Nije to crvena kao polo majica ili mamin neseker, već onakva koju vidimo u snovima, gde boje ne blede i ne sahnju, na njima se ne zadržavaju senke, a napravljene su od mnogih crvenih stvari, samlevenih,

istucanih, zgusnutih posebnim dodacima, donesenim iz dalekog stranog sveta. Kapetan Niko Monterisi možda ih je doneo s Kube u sanduku s rumom koji mu je i došao glave, ili mornar Stipe Kvarantan, ano domini, Liki ne zna da pročita jer slabo stoji s rimskim brojevima. Njegov osunčani grob takođe krasi veliki buket plastičnog cveća u plitkoj kofici, i mršavi anđelak spuštenih krilaca, koji rukom pokazuje prema pučini.

Crkvica je tako obična, i groblje po kojem Liki šeta razgledajući spomenike i čitajući natpise. Neki grobovi su otvoreni i prazni, od betona su i unutra liče na kabinu s ležajevima u kušet kolima. I pop je sasvim običan. Kad nije u dugačkoj mantiji, čovek bi pomislio da je jedan od mladića koji pred prodavnicom piju pivo i čakulaju, osmehuju se šinjorinama. Liki ga je videla u dvorištu njegove kuće, odvojene od crkve niskim zidom.

Na plaži je, hvala bogu, niko ništa nije pitao. Mama je opet morala da se izvinjava gospođi Hildi, koja je malo pridremala pokrivši lice novinama, a Likicin brat je lupom progoreo novine opekavši joj vrh nosa. Gospođa Hilda je pobesnela, pretvorila se u crnog đavola sa ukovrđanim dlakama na nogama i plastičnim providnim patikama za kupanje mesto papaka, oznojenim brčićima koji su sjaktali na suncu. Navukla je gumenu kapu s roščićima i demonstrativno zaplivala dok je pijanistica Pavica, i sama umetnica kojoj nije stran svet avanura, blago tešila majku. Dječarac je pučkog ophođenja, ali samosvojnje čudljivosti, s njim morate imati tak puno strpljenja.

Da izbegne porodičnu šetnju posle večere, tatu koji objasnjava sazvežđa i brata uči da baca žabice po vodi, Liki se iskrerala i otrčala do crkve da na zidiću popuši još jednu. Starice u crnom sedele su ispred kuća sa kronicama u rukama, tihe, dok je zvonilo za Zdravu Mariju. Liki se fućkalo za te spečene babe izbrazdanih lica i upalih očiju, zagledanih u prašnjav put posut iglicama otpalih s borova. Ona nikad neće biti tako ružna i stara, to nikako. Pored nje je prošao otac Ivo ne pogledavši je, pa je, brzo se prekrstivši otvorenom šakom, ušao u crkvu gde

su ga dočekali leteći Isus i Bogorodica. Kada ga je ugledala, pomerila je ruku da namesti privezak na lančiću. Liki je već uvežbala da duva dim kroz nos. Moraće da dođe ujutru i sve natenane razgleda.

Ovaj otac Ivan nikako nije izgledao kao pop, sa sitnom skoro dečaćkom glavom na dugačkom vratu na kojem je jedva izvirila jabučica, na temenu se naresila cvetna ćubica, crnja od ostale kratko ošišane kose. Dok je raspremao po velikom crkvenom stolu zastrtom belim čaršavom pa providnom mušemom, podizao bi povremeno svoj špicasti nos, tako je dobro pristajao njegovom duguljastom licu, upirao ga je prema prozoru, mrdnuvši vrhom, kao da miriše zrele smokve kraj puta.

Kada je počeo da govori, Liki je sela podalje od teta Kate koja je smrdela na vinsko sirće i molila se zatvorenih očiju. Njegove bele uske šake s dugim prstima lomile su se pri zglavku, sklapale se i stiskale, kažiprst je dodirnuo vrh nosa pa se ruka opet povila u zglavku da vrati na mesto sat koji je spao. I oči su mu se menjale. Oči trešnjeve boje, uokvirene mrkim prelomljenim obrvama, na trenutak sjajne i krupne, smanjile bi se i zamutile kao pličak, gledale su neodređeno prema vratima, izgubljen pogled prepun dima. Onda su se opet budile, trgle bi se da pogledaju prema kruni od trnja ili kamenoj krstionici. Liki se učinilo da i nju gledaju pitajući šta će ona ovde. Usne su se jedva smešile, ili je to samo grč napetosti, tren male nevolje što kaiš sata šeta po zglavku. Obrazi su mu tako glatki, sa ponekim zasenčenim pečatom, mestom gde raste brada.

Otac Ivo je s mladićima igrao stoni tenis u crkvenom dvorištu, zatim je na magarcu odlazio preko ostrva u drugo selo, do vinograda da obiđe grožđe. Ponekad je nekud išao u crnom platnenom odelu, a za njim bi istrčala šjora Luce, žena koja mu je spremala i kuvala, istrčala bi za njim na put i viknula: Pazite, don Ivo, ne plivajte daleko, ne odite na Punat, može okrenut na tramontanu.

Vraćajući se s plaže u kupaćim kostimima, zaustavljali su se na rivi da sačekaju brod. Tata. Baš je divno što leto možemo da